# Genelge No: 2021/27 (Gümrük Kıymetinin Tespiti İşlemleri)

T.C. - Gümrükler Genel Müdürlüğü - 06.10.2021 Tarihli 67665363 Sayılı Yazı- Genelge 2021/27 - Gümrük Kıymetinin Tespiti İşlemleri

**T.C.**

**TİCARET BAKANLIĞI**

**Gümrükler Genel Müdürlüğü**

**Sayı :** E-85593407-010.06.01-00067665363

**Konu :** Gümrük Kıymetinin Tespiti İşlemleri

**06.10.2021 /67665363**

**GENELGE**

**(2021/27)**

İthal eşyasının gümrük kıymetinin tespiti ile ilgili olarak yargı mercileri nezdinde kurumumuz aleyhine açılan davaların daha etkin bir biçimde savunulabilmesini teminen, aşağıda yer alan açıklamaların yapılmasına gerek görülmüştür.

**"Gümrük kıymeti" ile ilgili mevzuat ve uluslararası düzenlemeler:**

**1.** "Gümrük Kıymeti" ile ilgili temel uluslararası metin, ülkemizin de taraf olduğu, "1994 Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasının VII nci Maddesinin Uygulanmasına Dair Anlaşma" (DTÖ Kıymet Anlaşması)dır.

Ayrıca, söz konusu Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak, yol gösterici mahiyette, Dünya Ticaret Örgütü Gümrük Kıymeti Komitesi ile Dünya Gümrük Örgütü Gümrük Kıymeti Teknik Komitesinin çeşitli enstrümanları (Karar, Tavsiye, Açıklama...) bulunmaktadır.

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun kıymet ile ilgili hükümleri, yukarıda belirtilen DTÖ Kıymet Anlaşması hükümleri ile uyumlu bulunmaktadır. Gümrük İdaresinin Araştırma Hakkı:

**2.** Gümrük Kanununun 65/1 maddesi gereğince; gümrük idareleri, beyanın doğruluğunu araştırmak üzere, beyanname ile ilgili ve beyannameye ekli belgeleri kontrol edebilir ve beyannamenin içerdiği bilgilerin doğruluğunu araştırmak amacı ile beyan sahibinden diğer belgeleri de vermesini isteyebilir.

DTÖ Kıymet Anlaşmasının 17 nci maddesi de, mezkur anlaşmada yer alan hiçbir hükmün, gümrük idaresinin gümrük kıymetinin belirlenmesi ile ilgili olarak ibraz edilen tutanak, belge veya beyannamenin gerçeklik veya doğruluğunu araştırma hakkını sınırlamayacağı veya bu hakkı tartışma konusu haline getirecek şekilde yorumlanamayacağını hüküm altına almıştır.

Bu çerçevede, gümrük idaresinin, beyan edilen kıymetin gerçeklik ve doğruluğunu teyit etmek üzere araştırma yapma hakkı olduğundan yükümlüsünden ilave bilgi ve belge talep edebileceği açıktır.

Nitekim Danıştay kararlarında da, gümrük idaresinin, beyanın doğruluğunu tespit amacıyla, her zaman, her türlü bilgi ve belgeyi inceleyerek değerlendirme hak ve yetkisine sahip bulunduğu belirtilmektedir. (örneğin, Danıştay 7. Daire 2003/2753 E., 2004/2350 K.; 2004/248 E., 2005/909 K.; 2005/1351 E., 2006/3474 K.; 2005/3460 E., 2007/2521 K.; 2006/567 E., 2007/811 K.)

Söz konusu araştırmanın nasıl yapılacağı ise 2012/29 sayılı Genelge ile açıklanmıştır.

**Satış Bedeli Yönteminin Terkedilmesi:**

**3.** Dünya Ticaret Örgütü Gümrük Kıymeti Komitesi'nin 6.1 sayılı "Gümrük İdarelerinin Beyan Edilen Kıymetin Doğruluğundan veya Gerçekliğinden Şüphelenmesini Gerektirecek Nedenler Olduğu Durumlarla İlgili Karar"ında özetle, gümrük idaresinin beyan edilen gümrük kıymetinin doğruluğundan veya gerçekliğinden şüphelenmesi durumunda, ithalatçıdan belgeler veya başka kanıtlar da dahil olmak üzere daha fazla açıklama sunmasını isteyebileceği, alınan karşılığa göre gümrük idaresinin beyan edilen kıymetin doğruluğundan veya gerçekliğinden makul olarak şüphelenmeyi sürdürdüğü takdirde, ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin satış bedeline göre tespit edilemediğini mütalaa edilebileceği, Gümrük idaresi nihai karar vermeden önce, sunulan

bilgi veya belgelerin doğruluğundan veya gerçekliğinden şüphelenme gerekçelerini, ithalatçıya bildireceği ve ithalatçıya cevap vermesi için makul bir fırsat tanıyacağı belirtilmektedir. Söz konusu Kararın örneği EK-1'de yer almaktadır.

Ayrıca anılan Kararın uygulanmasına ilişkin Dünya Gümrük Örgütü Gümrük Kıymeti Teknik Komitesinin 13.1 ve 13.2 sayılı iki adet "Örnek Olay"ı Ek-2'de yer almaktadır.

Buna paralel olarak, Gümrük Yönetmeliğinin "Gümrük kıymetinin tespiti" başlıklı 44 üncü maddesinin 5 inci fıkrasında "Beyan edilen gümrük kıymetinin gerçekliği veya doğruluğu konusunda şüpheye düşülmesi halinde, gümrük idarelerince yükümlülerden ilave bilgi ve belge talep edilmesi de dahil olmak üzere, konunun incelenmesi ve araştırılması neticesinde şüpheye sebebiyet veren hususlarda gümrük idaresinin makul şüpheleri giderilmediği takdirde eşyanın gümrük kıymeti satış bedeli yöntemine göre tespit edilemez. Bu durumda gümrük kıymeti birinci fıkrada belirtilen usul çerçevesinde diğer yöntemlere göre belirlenir." denilmektedir.

Bu itibarla, beyan edilen gümrük kıymetinin gerçeklik veya doğruluğu konusunda şüpheye düşülmesi durumunda, 2012/29 sayılı Genelgemizde belirtilen usuller çerçevesinde yükümlüden ilave bilgi ve belge istenilmesi, ardından anılan Genelgede belirtilen hususlar ve yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Söz konusu usullerin takip edilmesi, satış bedeli yönteminin terk edildiği hallerde bunun gerekçelerinin açıkça ortaya konulması, gümrük idaresinin şüphelerinin sürmesinin gerekçelerinin izah edilmesi, yargı mercileri nezdinde davaların kazanılması açısından büyük önem arz etmektedir.

Nitekim Danıştay 7. Dairesinin 2005/4295 E., 2006/2881 K. numaralı kararında; ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesinde, öncelikle, satış bedelinin esas alınması; satış bedelinin esas alınması için gerekli koşulların mevcut olmadığının tespit edilmesi halinde de sırasıyla diğer yöntemlere başvurulması gerektiği, diğer bir anlatımla, eşyanın gümrük kıymeti bir üst yönteme göre belirlenmeden veya belirlenmemesinin nedenleri ortaya konulmadan bir sonraki yönteme geçilemeyeceği belirtilmektedir.

Diğer taraftan; satış bedelinin belgelerinde düşük gösterilmesi, gerçek satış bedelinin ihracatçıya açıktan ödenmesi (Danıştay 7. Daire 2003/2753 E., 2004/2350 K.; 2004/248 E., 2005/909 K.)

veya gümrük idaresine sahte fatura ibraz edilmesi (Danıştay 7. Daire 1999/1606 E., 2000/1966 K.) ya da ihracatçı olarak gösterilen firmanın gerçekte var olmaması (Danıştay 7. Daire 2005/1351 E., 2006/3474 K.) gibi durumlar ile çifte fatura düzenlendiğinin tespit edilmesi gibi durumlarda gümrük kıymetinin bu tespitler doğrultusunda belirleneceği tabiidir.

**Kıymet düşüklüğünün izah edilememesi**

**4.** Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde Gümrük Yönetmeliğinin 44/5 maddesinin uygulanmasında, yükümlü tarafından yapılan açıklamaların ticari teamüller çerçevesinde değerlendirilmesi önem arz edecektir.

Örneğin ilişkili taraflar arasında yapılan bir ticari işlemde, nihai ürünün kıymetinin hammadde kıymetinin altında olduğu bir olayla ilgili olarak Danıştay 7. Dairesinin 2001/4839 E., 2005/495 K. Nolu kararında, *"Olayda, alıcı ve satıcı arasında münasebet bulunduğu ve ithale konu mamul eşyaların, davacı Şirket (alıcı) tarafından ihraç edilen kot kumaşlardan üretildiği halde, mamul eşyaların birim kıymetinin, kumaşın birim kıymetinden düşük olduğu hususları tartışmasızdır. Öte yandan, davalı idarece, satıcı firmanın Türkiye'de bir başka firmaya satışının bulunmadığı ileri sürülmüş olup, aksi davacı tarafından iddia ve ispat edilmemiştir. Bu durum karşısında, satış bedeli yöntemine ve bu yöntemi izleyen aynı ve benzer eşyanın satış bedeli yöntemleri ile indirgeme yöntemine göre eşyanın gümrük vergisine esas kıymetinin saptanmasına olanak bulunmadığı sonucuna varılmakla, hesaplanmış kıymet yöntemine geçilmesinde, yukarıda anılan Anlaşma ve Yönetmelik hükümlerine aykırılıktan söz edilemeyeceğinden, dava konusu işlemin iptali yolunda yazılı gerekçe ile verilen mahkeme kararında isabet görülmemiştir."* denilmiştir.

Keza, yükleme belgelerindeki kıymete göre düşük kıymet beyanında bulunulduğunun anlaşıldığı bir olayla ilgili olarak Danıştay 7. Dairesinin 2005/3460 E., 2007/2521 K. nolu kararında *"Olayda; özet beyan eki yükleme listesinde gösterilen kıymetine nazaran eşyanın kıymetinin noksan beyan edildiği hususu tartışmasızdır. Her ne kadar, başka verilerle doğrulanmadığı sürece yalnızca anılan listede gösterilen kıymetin eşyanın gerçek kıymeti olarak alınması olanaklı değil ise de; Dairemizin E:2005/3461 ve 3462 sayılarında kayıtlı dosyalardaki bilgi ve belgelerden, aynı ihracatçı tarafından düzenlenen ve yükleme listeleri ile birlikte özet beyan ekinde bulunan faturalarda gösterilen kıymetlerin, anılan listelerde gösterilen kıymetlerle aynı olduğunun anlaşılması karşısında, gümrüğe ibraz edilen faturada gösterilen kıymetin gerçek satış bedeli*

*olmadığı, gerçek satış bedelinin, özet beyan eki yükleme listesinde gösterilen kıymet olduğu sonucuna varılmaktadır.”* denilmiştir.

Yurt dışına fazladan yapılan para transferinin tespiti ile ilgili Danıştay 7. Dairesinin 2006/567 E., 2007/811 K. Nolu kararında, *“Olayda, ithali gerçekleştirilen eşyanın beyan edilen kıymetinin dışında, ihracatçı Şirkete para transferi yapıldığı hususunda taraflar arasında ihtilaf bulunmaması yanında; davacı Şirketin sahiplerinden, ''... ...''ın, aynı zamanda, Mısır'da yerleşik olan ihracatçı ''...'' Firmasının da sahibi olması; ilgili yıllarda, Yurt içinde satışı yapılan emtia miktarının, ithali gerçekleştirilen ve Yurt içinde alımı yapılan emtia miktarlarının toplamından fazla olmasına rağmen, fazla emtianın Yurt içinde satın alındığının 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmiş belgelerle kanıtlanamaması karşısında, tesis edilen işlemde mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.”* denilmektedir.

**Kıymet Tespitinde Kullanılan Yöntemin Belirtilmesi:**

**5.** Yapılan savunmalarda, ithal eşyasının gümrük kıymetinin hangi yönteme göre belirlendiği ve varsa daha önceki yöntemlere göre kıymet tespitinin neden yapılamadığının açıklanması, yasal dayanak olarak da bu yönteme ilişkin hükümlerin gösterilmesi gerekmektedir.

Örneğin, benzer eşya yöntemine göre bir kıymet tespit edilmişse, öncelikle satış bedeli yönteminin neden uygulanamadığı açıklanmalı, yapılan araştırmadan bahisle bu eşyaya ilişkin bir "aynı eşya" kıymetinin de bulunamadığı belirtilerek ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülen işlem izah edilmelidir.

Nitekim, satış sözleşmesi ibraz edilmemesinin, tek başına, satış bedeli yönteminin terkini gerektirmemesi ile ilgili olarak Danıştay 7. Dairesinin 2002/4120 E., 2005/195 K. nolu kararında “ *Olayda; davalı gümrük idaresince, beyan edilen kıymetin gerçek satış bedeli olup olmadığının saptanması amacıyla kıymet araştırmasına gidilerek, davacıdan satış sözleşmesinin ibrazının istemesinde yukarıda anılan hükümlere aykırılık söz konusu değilse de; faturada yazılı bilgilere dayanılarak da kıymet araştırmasına gidilebileceği açık olup, yalnızca satış sözleşmesinin ibraz edilmemiş olması satış bedeli yöntemi atlanarak ikinci yönteme geçilmesi için tek başına yeterli bir neden olarak görülmemiştir.”* ifadesine yer verilmektedir.

**Eşyanın "aynı" veya "benzer" eşya olduğunun ortaya konulması:**

**6.** Aynı eşyanın satış bedeli veya benzer eşyanın satış bedeli yöntemlerine göre yapılan işlemlerde dikkat edilecek bir diğer husus da, eşyaların bu özelliklerinin açıkça ortaya konulmasıdır.

Örneğin, aynı eşyanın satış bedeli yöntemine göre yapılan bir kıymet tespitinde, ithal eşyası ile emsal alınan "aynı eşya"nın aynı olduğu hususu, Gümrük Yönetmeliğinin 43/1-b ve diğer ilgili bentlerindeki hükümlere dayanılarak açıklanmalı, fiziksel özellik, kalite ve tanındığı özellikler ile üretildiği ülke gibi yönlerden de aynı olduğu gösterilmelidir.

Bu çerçevede, emsal alınan eşya Gümrük Yönetmeliğindeki tanımlara uygun olmalıdır.

Konu ile ilgili olarak Danıştay 7. Dairesinin 2005/4295 E., 2006/2881 K. nolu kararında "... davalı idarece, her ne kadar, kıymeti ek tahakkuka esas alınan eşyanın aynı eşya olduğu ileri sürülmüş ise de; yukarıda sözü edilen düzenlemeler ile tespitlere göre benzer eşya olduğu anlaşıldığından, aynı eşyanın satış bedeli yöntemi uygulanmaksızın veya bu yöntemin uygulanmaması nedenleri ortaya konulmaksızın, benzer eşyanın satış bedeli yöntemine geçilerek kıymet belirlenmesi suretiyle ek tahakkuk yapılmasında hukuka uyarlık görülmemiştir." denilmektedir.

**7.** 9/12/2002 tarihli 2002/38 sayılı Genelge **yürürlükten kaldırılmıştır.**

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Rıza Tuna TURAGAY

Bakan a.

Bakan Yardımcısı

**Ek:**

1- DTÖ Gümrük Kıymeti Komitesi'nin 6.1 sayılı Kararı

2- DGÖ GKTK Örnek Olay (2 adet)

---

**EK-1**

**KARAR 6.1***

**GÜMRÜK İDARELERİNİN BEYAN EDİLEN KIYMETİN DOĞRULUĞUNDAN VEYA GERÇEKLİĞİNDEN ŞÜPHELENMESİNİ GEREKTİRECEK NEDENLER OLDUĞU DURUMLAR**

Gümrük Kıymeti Komitesi;

Satış bedelinin, GATT 1994'ün VII.nci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma (bundan böyle "Anlaşma" olarak anılacaktır) kapsamında kıymetin birincil temeli olduğunu yeniden onaylayarak;

Gümrük İdaresinin, tüccarlar tarafından beyan edilen bir kıymeti desteklemek için sunulan bilgi veya belgelerin doğruluğundan ve gerçekliğinden şüphelenmesini gerektirecek nedenler olduğu durumları ele almasının gerekebileceğini kabul ederek,

Gümrük idarelerinin bu şekilde hareket ederken tüccarların meşru ticari çıkarlarına zarar vermemesi gerektiğini vurgulayarak,

Anlaşma'nın 17'nci Maddesini, Anlaşma'nın III nolu Eki'nde yer olan 6'ncı paragrafını ve Gümrük Kıymeti Teknik Komitesi'nin ilgili kararlarını dikkate alarak,

Aşağıdaki şekilde karar almaktadır:

1. Herhangi bir beyanda bulunulduğunda ve gümrük idaresinin bu beyanı desteklemek için sunulan bilgi veya belgelerin doğruluğundan veya gerçekliğinden şüphelenmesini gerektirecek bir neden olduğunda, gümrük idaresi ithalatçıdan beyan edilen değerin 8'inci Madde hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş olan ve ithal edilen eşya için gerçekte ödenen veya ödenecek toplam tutarı temsil ettiği konusunda, belgeler veya başka kanıtlar da dahil olmak üzere daha fazla açıklama sunmasını isteyebilir. Gümrük idaresi, daha fazla bilgi temin ettikten sonra veya herhangi bir cevap verilmediğinde, beyan edilen değerin doğruluğundan veya gerçekliğinden makul olarak şüphelenmeyi sürdürdüğü takdirde, 11'inci Madde hükümleri gözönünde bulundurularak, ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin 1'inci Madde hükümleri çerçevesinde tesbit edilemediği mütalaa edilebilir. Gümrük idaresi nihai karar vermeden önce, sunulan bilgi veya belgelerin doğruluğundan veya gerçekliğinden şüphelenme gerekçelerini, istenirse yazılı olarak, ithalatçıya bildirecek ve ithalatçıya cevap vermesi için makul bir fırsat tanınacaktır. Nihai karar alındığında, gümrük idaresi kararını ve gerekçelerini yanlı olarak ithalatçıya bildirecektir.

**2. Anlaşma uygulanırken herhangi bir Üyenin bir başka Üyeye üzerinde mutabık kalınan şartlarla yardımcı olması tamamen uygundur.**

---

***Bu Karar, DTÖ Gümrük Kıymeti Komitesinin 12/5/1995 tarihinde yapılan ilk toplantısında kabul edilmiştir.***

**EK-2**

## ÖRNEK OLAY 13.1

## Gümrük Kıymeti Komitesinin 6.1 Sayılı Kararının Uygulanması

## Ticari Muameleye Ait Bulgular

**1.** I ithal ülkesindeki ICO firması, X ihracat ülkesinden 2.000 adet tüketim eşyasını ithal etmiştir. ICO ithalat beyannamesinde aşağıdaki şu bilgileri sunmuştur:

(i) X ihraç ülkesinde bulunan XCO firması, eşyanın satıcısıdır.

(ii) İthal eşyasının üreticisi M ülkesinde bulunan MCO firmasıdır.

(iii) Beyan edilen kıymet, Anlaşmanın 1 inci Maddesinde belirtilen satış bedeline göre tespit edilmiştir.

(iv) Madde 8.1'e göre fiyatta hiçbir düzeltmede bulunulmamıştır.

(v) Madde 15.4'ün hükümleri uyarınca, ICO, XCO ve MCO arasında bir münasebet yoktur.

(vi) Ticari faturaya göre, ithal eşyasının birim fiyatı 9.30 birim fiyattır.( f.o.b kıymet)

(vii) Ödeme nakit yapılmıştır.

**2.** Eşyanın tesliminden sonra gümrük risk analiz sistemi, ICO'yu ithalat sonrası kontrol için seçmiştir.

**3.** Sonradan kontrol öncesinde, ithalatçı hakkında bilgi toplama sürecinin bir parçası olarak, gümrük idaresi aynı eşyaya ait tüm ithalatları incelemiş ve aşağıdaki bilgiye ulaşmıştır;

i. kıymeti belirlenmekte olan ithal eşyası ile aynı veya yakın tarihte ithal edilmiş olan aynı eşyayı 9 alıcı satın almıştır.

ii. aynı eşyanın gümrük kıymeti, satış bedeli yöntemine göre belirlenmiştir.

iii. aynı eşyanın birim fiyatları 69.09 birim fiyat ile 85.00 (f.o.b) birim fiyat arasında değişmektedir.

iv. her bir ticari muamelede ithal edilen eşyanın miktarı ( 1.800 birim ile 2.300 birim arasında) ICO ve XCO arasındaki işlemdeki miktar (2.000 birim) ile hemen hemen aynıdır.

v. ithal eşyasının 85.00 birim fiyat olduğu durum hariç olmak üzere, ithal edilen aynı eşyalar için de ödeme nakit yapılmıştır.

**4.** Gümrük idaresi, diğer ithalatçılar hakkında araştırma yapmış ve X ihraç ülkesinde bulunan birçok tedarikçinin fiyat listesine ulaşmıştır. Bu listede yer alan aynı eşyanın birim fiyatları satılan miktara göre, 80.00 birim fiyat ile 140.00 birim fiyat (f.o.b) arasında değişmektedir. I ülkesine ithal edilen tüm eşyanın ana tedarikçilerinin X ihraç ülkesinde bulunmasına rağmen, eşyaların menşei M ülkesidir.

**5.** I ülkesinin gümrük idaresi ile X ve M ülkesinin gümrük idareleri arasında karşılıklı idari yardım anlaşması bulunmamaktadır. Gümrük idaresi, tedarikçi XCO ve üretici MCO'dan eşyanın fiyatını öğrenmek üzere bir talepte bulunmuştur. Bir cevap alınamamıştır.

**6.** Gümrük idareleri internet üzerinden tedarikçileri araştırmış ve ihraç perakende fiyatları 123.99 ila 148.00 birim arasında değişen aynı eşya satışlarına dair pek çok teklif bulmuştur.

**7.** Gümrük idaresi, yukarıdaki bulgular ve özellikle düşük kıymet nedeniyle beyan edilen satış bedelinin doğruluğu hakkında şüpheleri olduğunu ICO'ya yazılı olarak bildirmiştir. Gümrük idaresi, fatura fiyatının ithal eşyası için gerçekte ödenen veya ödenecek toplam fiyat olduğunu kanıtlayan; örneğin, ticari yazışmalar türünde, ilave bilgi ve belge sunmasını ithalatçıdan istemiştir.

**8.** ICO cevabında,

(i) ticari muameleye ilişkin tüm unsurların, temin edilen ticari faturada ayrıntılı olarak gösterildiğini;

(ii) ticari muamelenin Anlaşmanın 1 inci Maddesinde belirtilen hiçbir özel koşula tabi olmadığını;

(iii) ticari muamelenin, XCO tarafından yapılan normal bir teklife dayandığını;

(iv) yazılı bir satış sözleşmesi ve ticari yazışmaların bulunmadığını,

(v) satışın telefon aracılığı ile yapıldığını belirtmiştir.

**9.** Gümrük idaresi, ICO firmasının tesislerinde sonradan kontrol gerçekleştirmeye karar vermiştir. İlk ziyarette, gümrük idaresi aşağıdaki şu bilgilere ulaşmıştır;

(i) XCO ile bir ticari yazışma bulunmamaktadır.

(ii) ICO, I ülkesindeki BCO'ya tüm eşyayı 281.00 birim fiyattan satmıştır.

(iii) muhasebe kayıtları düzenli ve güncel değildir; ithal edilen söz konusu eşya için ödenen miktarı kanıtlar nitelikte değildir.

**10.** Gümrük idaresi, ICO firmasının muhasebe kayıtlarını güncellemesi ve düzenli bir hale getirmesi için makul bir zaman tanımıştır. Kayıtlar gümrüğe sunulduktan sonra yapılan kontrol sonucunda, eşya için Madde 8 uyarınca düzeltilmiş gerçekte ödenen veya ödenecek fiyata ilişkin ilave bir bilgi bulunamamıştır. Eldeki tek bilgi gümrük idaresine önceden temin edilen bilgiden ibarettir.

**11.** Yapılan sonradan kontrol sonucunda, ICO firmasının bir çalışanının X ülkesine yaptığı iş seyahati sırasında üçüncü kişiye kredi kartı ile yaptığı ödemenin muhasebe kayıtlarına idari bir maliyet olarak geçtiği görülmüştür. İthalatçı, bu ödemenin niteliğine ilişkin kabul edilebilir bir açıklama verememiştir. Bu nedenle, eşyanın yurtiçinde satış fiyatının ithalatta beyan edilen fiyatından daha yüksek olmasına rağmen kazanılan düşük kar ve kaydedilen idari giderlerin miktarı hakkında şüphe uyanmıştır.

**12.** Gümrük sonradan kontrol raporuna göre;

(i) ithalatçı beyan edilen kıymetin, ithal eşyası için Madde 8'e göre düzeltilmiş gerçekte ödenen veya ödenecek toplam fiyat olduğunu gösterecek ilave bilgi ve belge sunamamıştır,

(ii) sonradan kontrol herhangi yeni bir bilgi ortaya çıkaramamış ve gümrük idaresinin beyan edilen satış bedelinin doğru ve gerçekliğine ilişkin şüphelerini gidememiştir.

Gümrük Kıymetinin Tespiti

**13.** Gümrük Kıymetinin esası, eşyanın satış bedelidir. Satış bedeli, eşyanın ithal ülkesine ihraç amacıyla satışında ortaya çıkan ve Madde 8'e göre düzeltmeleri yapılan gerçekte ödenen veya ödenecek fiyattır.

**14.** Gerçekte ödenen veya ödenecek fiyat, Madde 1 hükümlerine göre kıymetin tespit edilmesini engelleyecek koşul ya da edim konusu olmamalıdır.

**15.** Fiyat, Kıymet Anlaşmasına göre düzeltmeleri yapılmış ve fatura üzerinde gösterilen fiyat olabilir. Bu durumda ticari fatura, Anlaşmanın 17nci Maddesi saklı kalmak kaydıyla, beyan edilen kıymetin doğru ve gerçekliği için yeterli kanıtı teşkil edebilir.

**16.** Kıymet Komitesinin 6.1 sayılı Kararına Göre; gümrük idaresi, beyan edilen kıymetin doğruluğu ve gerçekliği hakkında şüpheleri varsa; beyan edilen kıymetin, 8 inci Maddeye göre düzeltmeleri yapılmış, ithal eşyası için geçekte ödenen veya ödenecek fiyat olduğunu gösteren ilave açıklama, bilgi ve belge sunmasını ithalatçıdan isteyebilir.

**17.** Bu örnekte, ithal eşyası için beyan edilen kıymetin, ithal eşyası ile aynı ya da yakın tarihte 9 alıcı tarafından ithal edilen aynı eşyanın beyan edilen kıymetlerinden önemli ölçüde düşük olması, gümrük idaresinin ticari faturada yer alan söz konusu kıymetin doğruluğu ve gerçekliği hakkında şüphelenmesine neden olmuştur. Bu yüzden, 6.1 sayılı Karar uyarınca gümrük idaresi, beyan edilen kıymetin 8 inci Madde'ye göre düzetmeleri yapılmış, ithal eşyası için gerçekte ödenen veya ödenecek toplam fiyat olduğunu ispatlayacak ilave kanıt sunmasını ithalatçıdan talep etmiştir.

**18.** Bu gibi durumlarda, Anlaşmada da vurgulandığı üzere, ithalatçı ve gümrük idaresi meşru çıkarlarını zedelemeyecek çözümü bulmak amacıyla birbirleri arasındaki işbirliği ve diyalogu geliştirmenin yollarını aramalıdır.

**19.** Anlaşmaya göre; gümrük kıymeti tespit edilirken, özellikle satış bedelini oluşturacak ödemeler ve harcamalar hakkında şüpheler varsa, gümrük idaresinin dikkate alacağı belgelerin gerekli bilgiler bakımından eksik olmaması gerekir.

**20.** Özellikle, 6 sayılı Karara göre, ilave bilginin temin edilmesi ya da ilave bilgi talebine bir cevap alınamaması durumunda gümrük idaresi; beyan edilen kıymetin doğruluğu ve gerçekliği hakkında hala şüpheleri varsa, 11 inci Maddenin temyiz hükümleri saklı kalmak üzere, ithal eşyasının gümrük kıymetinin 1 inci Madde hükümlerine göre belirlenemeyeceğine karar verebilir. Ancak, gümrük idaresi son kararını vermeden önce, verilen bilgi ve belgelerin doğruluğu ve gerçekliği hakkındaki şüphesinin nedenlerini ithalatçıya, talep edilmesi halinde yazılı olarak

bildirir ve ithalatçıya cevap vermesi için makul bir süre tanınır.

**21.** Bu örnekte, eldeki veriler göz önüne alınarak; (i) ithalatçı, beyan edilen kıymetin ithal eşyası için Madde 8'e göre düzeltmeleri yapılmış gerçekte ödenen veya ödenecek fiyat olduğuna dair ticari faturadan başka hiçbir kanıt sunamamıştır ve (ii) sonradan kontrolü yapılan muhasebe kayıtları soru işareti uyandıran bazı harcamalar ortaya çıkarmıştır. Bu durumda, gümrük idaresi beyan edilen kıymetin doğruluğu ve gerçekliği hakkındaki şüphelerini gidememiş ve bunun nedenine ilişkin olarak ithalatçıyı bilgilendirmiştir.

**Sonuç**

**22.** 6.1 Sayılı Karar dikkate alınarak, gümrük idaresi ithal edilen eşyanın gümrük kıymetinin 1 inci Madde'ye göre tespit edilemeyeceği kararını verebilir. Gümrük idaresi bu kararını ve gerekçelerini yazılı olarak ithalatçıya bildirir.

**23.** Bu örnekte gümrük kıymeti, Anlaşmanın 2 inci Maddesi hükümlerine göre tespit edilmiştir.

***

**ÖRNEK OLAY 13.2**

**DTÖ Kıymet Komitesi'nin 6.1 sayılı Kararının Uygulanması**

**Satışın Unsurları**

1. Y ülke gümrük idaresi, X ülke menşeli vidaların 340 birim fiyat/MT ile 440 birim fiyat/MT arasında değişen çok düşük kıymetlerle ithal edildiği şikayetini almıştır. Vidaların üretildiği hammadde niteliğindeki çelik tel çubukların uluslararası piyasadaki fiyatı 600 birim fiyat/MT ile 675 birim fiyat/MT arasında değişmektedir. Çelik tel çubuğun ithalatçı ülke piyasasındaki fiyatı ise yaklaşık 670 birim fiyat/MT'dir.

**2.** Şikayetçi, vidaların gerçek ithal fiyatının 1.250 birim fiyat/MT olduğunu belirtmiştir. Şikayetçi, ayrıca 350 birim fiyat/MT olarak beyan edilen vidaların gümrük kıymetinin; aslında 750 birim fiyat/MT olarak hesaplandığı bir beyannamenin kopyasını gümrük idaresine sunmuştur.

**3.** Y ülkesinin gümrük idaresi, konuyla ilgili bilgi ve belgeleri incelemeye başlamıştır. Vida hammaddesinin (çelik tel çubuk) uluslararası piyasadaki fiyatı, söz konusu ithalatın cereyan ettiği

dönemde sektöre ilişkin Londra'da yayınlanan ünlü bir gazetede yer alan verilerin ve 675 birim fiyat/MT'den Y ithal ülkesine ithal edilen çelik çubuklara ait kayıtların incelenmesi ile araştırılmıştır. Vida ve çelik tel çubukların ihracatçı/üretici ülkesi aynı, ancak üreticileri/ihracatçıları farklıdır.

**4.** Gümrük idaresi, vidaların gümrük kıymetinin 750 birim fiyat/ M.T olarak hesaplandığı bir ithalat beyannamesine rastlamıştır. Bu olayda gümrük kıymeti, ithal ülkesindeki mevcut bilgilere dayanılarak, hesaplanmış gümrük kıymeti yöntemiyle bulunmuştur. (Beyan sahibi tarafından 350 birim fiyat/M.T olarak beyan edilen gümrük kıymeti, gümrük idaresince satış bedelini temsil etmediği gerekçesiyle kabul edilmemiştir.)

**5.** Vida ithalatına ilişkin 5 farklı beyanname bulunmuştur. Madde 13 uyarınca hesaplanan geçici gümrük kıymetleri; 551 birim fiyat/M.T., 551 birim fiyat/M.T., 539 birim fiyat/M.T., 541.3 birim fiyat/M.T. ve 565.7 birim fiyat/M.T.'dir. Bu beyannameler, Gümrük Kıymeti ve Sonradan Kontrol Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Anılan Genel Müdürlük, kıymet anlaşmazlıkları içeren ve taşra gümrük idareleri tarafından çözülemeyen olaylara bakmaktadır.

**6.** Gümrük idaresi, şikâyete konu ithalatlarla ilgili ithalatçılarla birçok toplantı yapmış ve onlara beyan ettikleri kıymetin satış bedeli olduğunu ispatlamaları için fırsat verilmiştir.

**7.** Beyan edilen fiyatın, gerçekte ödenen veya ödenecek fiyat olduğunu teyit etmek üzere; pro-forma fatura, ticari fatura, sözleşme örnekleri, tahsilat makbuzları ve satış işlemine ilişkin ilgili diğer belgeler ithalatçılardan talep edilmiştir. Ancak, ithalatçılar sadece, ihracatçılar tarafından düzenlenen proforma ve ticari faturaları sunabilmişlerdir. İthalatçılar, akreditif ödeme yapmadıklarını söylemişler ancak eşya için herhangi bir yolla ödeme yapıldığına dair bir belge gösterememişlerdir. İthalatçılar, eşya için yazılı bir satış sözleşmesi bulunmadığını ve eşyanın ihracatçı ile yapılan sözlü bir anlaşma üzerine ithal edildiğini ifade etmişlerdir.

**8.** Gümrük idaresi, ithalatçıların muhasebe kayıtlarını da incelemiştir. Ancak, kayıtların eşya için gerçekte ödenen veya ödenecek fiyatı tevsik eder nitelikte olmadığı; ithalatçıların ayrıntılı bir muhasebe ve evrak kaydı tutmadığı görülmüştür. Gümrük idaresi ithal eşyası için ne ödemeye ilişkin bir kanıt bulabilmiş ne de fiyata yapılması olası Madde 8.1 (b) kapsamı bir ilaveye ilişkin bilgi ve belge bulabilmiştir.

## Gümrük Kıymetinin Tespiti

Satış Bedeli Yöntemi:

**9.** Gümrük kıymetinin ilk ve öncelikli esası satış bedelidir. Satış bedeli, eşyanın ithal ülkesine ihraç amacıyla satışında ortaya çıkan ve Madde 8'e göre gerekli düzeltmelerin yapıldığı gerçekte ödenen veya ödenecek fiyattır.

**10.** Gerçekte ödenen veya ödenecek fiyat, gümrük kıymetinin Madde 1'e göre tespit edilmesini engelleyen herhangi bir koşul veya edim konusu olmamalıdır.

**11.** Gerçekte ödenen veya ödenecek fiyat, fatura üzerinde yazan fiyat olabilir ve daha sonra Anlaşmanın ilgili hükümlerince üzerinde düzeltme yapılabilir. Bu nedenle, ticari fatura, Madde 17 hükümleri saklı kalmak kaydıyla, beyan edilen kıymetin gerçek ve doğruluğu için yeterli kanıtı oluşturur. Madde 17, "Anlaşmada yer alan hiçbir hüküm gümrük idaresinin, gümrük kıymetinin belirlenmesi ile ilgili olarak ibraz edilen tutanak, belge veya beyannamenin gerçeklik veya doğruluğunu araştırma hakkını sınırlamaz veya bu hakkı tartışma konusu haline getirecek şekilde yorumlanamaz." hükmüne amirdir.

**12.** Gümrük Kıymeti Komitesi'nin 6.1 sayılı Karına göre, gümrük kıymetinin gerçeklik ve doğruluğu hakkında şüphesi bulunan gümrük idaresi; beyan edilen kıymetin ithal eşyası için gerçekte ödenen veya ödenecek 8 nci Madde hükümlerine göre düzeltilmiş toplam tutarı temsil ettiğini göstermek üzere ithalatçıdan belge ve diğer deliller de dahil ilave bilgi talebinde bulunabilir.

**13.** Mevcut olayda, vidaların beyan edilen kıymeti, vida üretiminde kullanılan hammaddenin uluslararası piyasa fiyatının önemli ölçüde altında olduğundan, gümrük idaresinin ticari faturada yer alan söz konusu kıymetin gerçeklik ve doğruluğu hakkında şüphelenmesi için nedenleri mevcuttur. Bu nedenle, 6.1 sayılı Karar uyarınca, Gümrük idaresi, beyan edilen kıymetin ithal eşyası için gerçekte ödenen veya ödenecek, 8 nci Madde hükümlerine göre düzeltilmiş toplam tutarı temsil ettiğini göstermesi için ithalatçıdan ilave bilgi ve belge talep etmiştir. İthalatçılara, ilave bilgi ve belge sunmaları için pek çok fırsat verilmiş ancak ne sözleşmeye ne de ödemeye ilişkin diğer bilgi ve belgeleri temin etmemişlerdir. Ayrıca, istişare sırasında incelenen muhasebe kayıtlarının gerçekte ödenen veya ödenecek fiyatı destekler nitelikte bir bilgi içermediği

anlaşılmıştır. Gümrük idaresinin beyan edilen kıymetin doğruluğu ve gerçekliği hakkında şüphesi devam etmektedir.

**14.** Teknik Komite, 6.1 sayılı Kararın nasıl uygulanması gerektiği konusunda "Gümrük Kıymet Komitesinin 6.1 sayılı Kararı" başlıklı 13.1 sayılı Örnek Olayda yer verilen prosedürleri de göz önünde bulundurarak bazı çalışmalarda bulunmuştur. Karar 6.1'e göre, ilave bilgi ve belgelerin sunulmasından sonra ya da hiçbir ilave bilgi veya belgenin getirilmemesi halinde, gümrük idaresinin beyan edilen kıymetin doğruluğu ve gerçekliği hakkında şüpheleri halen devam etmekte ise, Madde 11 hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ithal eşyasının gümrük kıymetinin Madde 1'e göre belirlenemeyeceği varsayılabilir. Gümrük idaresi, nihai kararını vermeden önce, kendisine sunulan bilgi ve belgelerin doğruluğu ve gerçekliği hakkında şüphesinin nedenlerini, ithalatçıya, talep edilmesi halinde, yazılı olarak bildirir ve ithalatçıya cevap hakkı için makul bir süre verir.

**15.** Mevcut olaydaki unsurları sıralamak gerekirse; (i) vidaların beyan edilen kıymeti vidanın üretiminde kullanılan hammaddenin uluslararası piyasadaki fiyatından önemli ölçüde daha düşüktür. (ii) ithalatçı, beyan edilen kıymetin Madde 8 uyarınca düzeltmeleri yapılmış gerçekte ödenen veya ödenecek fiyat olduğunu ispata dair proforma ve ticari fatura dışında ödemeye ilişkin bilgi ve belgeler dahil hiçbir bilgi ve belge sunmamıştır ve (iii) ithalatçı ayrıntılı muhasebe ve defter kayıtlarını tutmamış ve bunları gümrük idaresine sunmamıştır. Gümrük idaresi beyan edilen kıymetin doğruluğu ve gerçekliği hakkındaki gerekçeli şüphelerini korumuş ve gümrük kıymetinin Madde 1'e göre tespit edilemeyeceğine karar vermiştir. Nihai kararını vermeden önce, kendine sunulan bilgi ve belgelerin doğruluğu ve gerçekliği hakkındaki şüphelerinin gerekçelerini hem yazılı olarak hem de yapılan istişareler sırasında ithalatçıya bildirmiştir. Gümrük idaresi ithalatçıya cevap hakkı için fırsat tanımıştır.

**16.** Yukarıda verilen bilgilerin ışığında, Madde 17, 6.1 sayılı Karar ve 13.1 sayılı Örnek Olay göz önünde bulundurularak, beyan edilen kıymet gümrük idaresince reddedilmiştir. Nihai karar verildiğinde, Gümrük idaresi, kararını ve nedenlerini ithalatçılara yazılı olarak bildirmiştir. Madde 1'e göre satış bedelinin reddinden sonra, gümrük kıymetinin Madde 2'den başlamak üzere devam eden yöntemlere göre tespit edilmesi için çalışmalar başlatılmıştır.

## Aynı veya Benzer Eşya Satış Bedeli Yöntemi

**17.** Gümrük idaresi Madde 2 ve Madde 3'ün uygulanması yöntemine geçmiştir. Gümrük idaresinin elinde aynı veya benzer vidaların gümrük kıymetini 750 birim fiyat/M.T.'tan tespit ettiği bir örnek olay olsa da, bu kıymet Madde 2 ve 3 için kullanılamamıştır çünkü söz konusu kıymet aynı veya benzer eşyanın satış bedeli yöntemine göre değil, Madde 5'e (hesaplanmış kıymet yöntemi) göre tespit edilmiştir. Madde 2 ve 3'e ilişkin Yorum Notuna göre, Madde 2 ve 3 için kullanılabilecek kıymetler, ancak önceden Madde 1'e göre satış bedeli yöntemi ile tespit edilmiş gümrük kıymetleridir.

**18.** İthal edilmiş vidalara ilişkin, gümrük idaresi tarafından Madde 13'e göre gümrük kıymeti geçici olarak tespit edilmiş beş adet beyanname vardır. Bu geçici kıymetlerin, aynı veya benzer eşya satış bedeli yönteminin uygulanmasında kullanılabilmeleri mümkün değildir çünkü Madde 13, yalnızca gümrük kıymetinin tespitinin ertelenmesi gerektiği durumlarda, yeterli miktarda teminat verilmesi karşılığında eşyanın gümrükten çekilmesine olanak veren bir maddedir.

**19.** Aynı veya benzer eşyanın satış bedeli mevcut olmadığından, ithal eşyasının gümrük kıymeti Madde 2 ve 3'e göre tespit edilememiş ve Anlaşmaya göre bir sonraki yönteme geçilmiştir.

Hesaplanmış Kıymet Yöntemi

**20.** Madde 1, 2 ve 3 hükümleri sırasıyla kullanıldıktan sonra, Madde 5'te yer alan hesaplanmış kıymet yöntemine geçilmiştir.

**Sonuç**

**21.** 6.1 sayılı Karar uyarınca, gümrük kıymeti Madde 1'e göre tespit edilememiştir.

---

Bu yazı GümrükApp'ten alınmıştır.